

بررسی رابطه بین برخی از ساز و کارهای حاکمیت شرکتی با کیفیت حسابداری مستقل در شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران

وحید اسکو، مربی، عضو هیات علمی دانشکده علوم انسانی دانشگاه گنبد کاووس Vahidoskou@Gmail.Com

میثم شجاعی، کارشناس ارشد حسابداری و کارشناس مالیاتی اداره امور مالیاتی استان گلستان،

Shojaai.Meysam@Yahoo.Com

خانگلادی سلیمه‌ای، کارشناس ارشد، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز کلاله

چکیده - نظام مطلوب حاکمیت شرکتی موجب اطمینان خاطر می‌شود که شرکت‌ها از دارایی‌های خود به نحو موثر استفاده می‌کنند و همچنین منافع دامنه گسترده‌ای از ذینفع‌ها و جامعه‌ای که در آن فعالیت دارند، را در نظر می‌گیرند. به همین خاطر حاکمیت شرکتی به عنوان یکی از ابزارهای نظارتی و هدایتی شرکت‌ها است و حسابداری نیز به عنوان یکی از سازوکارهای آن اهمیت به سزایی در دستیابی به این اهداف دارد. در همین راستا عملکرد و خروجی حسابداری و به عبارتی کیفیت حسابداری نیز باید مورد ارزیابی قرار گیرد. در این پژوهش بررسی تاثیر برخی از مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر کیفیت حسابداری مورد بررسی قرار گرفته است. در این تحقیق داده‌ها به صورت سالانه برای دوره‌ی زمانی ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۲ با روش رگرسیون حداقل مربعات معمولی در سطح مقطعی سالانه و آزمون داده‌های ترکیبی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. کیفیت حسابداری متغیری دایمی دوارزشی است، در این متغیر سازمان حسابداری دارای ارزش یک و سایر موسسات دارای ارزش صفر هستند. نتایج تحقیق نشان داد که متغیرهای مورد بررسی که شامل سهامداران عمده و سرمایه‌گذاران نهادی و استقلال مدیران بودند با کیفیت حسابداری دارای رابطه معنادارند. همچنین اندازه شرکت‌ها نیز با کیفیت حسابداری دارای رابطه معنادار بود.

واژه‌های کلیدی: سهامداران عمده، سرمایه‌گذاران نهادی، استقلال مدیران، کیفیت حسابداری

مقدمه

استانداردهای گزارشگری مالی مدیران را موظف می‌کند تا هر ساله صورت‌های مالی حسابداری شده شرکت را در اختیار سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان قرار دهند تا این افراد بتوانند از این صورت‌ها در اتخاذ تصمیمات خود بهره بگیرند. درستی و صحت صورت‌های مالی همواره برای تدوین کنندگان استانداردها و استفاده‌کنندگان دارای اهمیت بوده است. مدیران شرکت‌ها ممکن است در برخی مواقع، با ارائه صورت‌های مالی گمراه‌کننده، به سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان این فرصت را ندهند تا آنها بتوانند درباره عملکرد

اقتصادی شرکت به درستی تصمیم‌گیری کنند. کیفیت گزارشگری مالی تا حد زیادی وابسته به روش‌های حسابداری انتخاب شده توسط مدیریت است. روش‌های حسابداری و برآوردها به مدیریت کمک می‌کند تا بتواند سود خالص شرکت را تعیین کند. این فرصت‌ها باعث می‌شود تا مدیران به منظور افزایش منافع خود دست به مدیریت کردن سود بزنند. یکی از بهترین و معقول‌ترین روش‌ها برای اطمینان از کیفیت مناسب صورت‌های مالی استفاده از موسسات حسابرسی بزرگ و با کیفیت در حسابرسی صورت‌های مالی است. تحقیقات زیادی نیز نشان داده‌اند که موسسات حسابرسی بزرگ به علت داشتن کارکنان با تجربه قادر هستند تا خدمات با کیفیت‌تری نسبت به سایر موسسات حسابرسی ارائه نمایند. کیفیت حسابرسی توسط محققین مختلف مورد مطالعه قرار گرفته است. دی آنجلو^۱ کیفیت حسابرسی را به صورت زیر تعریف کرده است. "ارزیابی بازار" از احتمال این که حسابرس (۱) تحریفات با اهمیت در صورت‌های مالی و یا سیستم حسابداری صاحب کار را کشف کند، و (۲) تحریف با اهمیت کشف شده را گزارش دهد. احتمال این که حسابرس تحریفات با اهمیت را کشف کند به شایستگی حسابرس، و احتمال این که حسابرس تحریفات با اهمیت کشف شده را گزارش کند، به استقلال حسابرس بستگی دارد. چن^۲ (۲۰۰۵) بیان می‌دارد که کیفیت حسابرسی موجب می‌شود تا مشکلات نمایندگی بین مدیران و سهامداران کاهش یابد. از این رو انتظار می‌رود که سهامداران برای اطمینان بیشتر از کیفیت گزارشگری مالی و عملکرد مدیریت از خدمات حسابرسان بزرگ و با کیفیت استفاده کنند. جنین و پیوت^۳ (۲۰۰۵) معتقدند حسابرسی می‌تواند یکی از راه‌های جلوگیری و کاهش مدیریت سود باشد. زیرا اعتقاد بر این است، شرکت‌هایی که صورت‌های مالی حسابرسی شده ارائه کنند دارای محتوای اطلاعاتی و سود با کیفیت بیشتری هستند. اقلام تعهدی وابسته به قضاوت‌های مدیران است و حسابرسی شرکت‌هایی که اقلام تعهدی بیشتری دارند، نیز دشوارتر است. حسابرسی با کیفیت بالاتر، با احتمال بیشتری عملکردهای حسابداری مورد تردید را کشف می‌کند. زیرا موسسه‌های حسابرسی با کیفیت دارای تخصص، منابع و انگیزه‌های بیشتری برای کشف اشتباه و تقلب هستند. از این رو انتظار می‌رود شرکت‌ها با داشتن یک مکانیزم حاکمیت شرکتهای مناسب در انتخاب حسابرسان مستقل برای حسابرسی صورت‌های مالی از خدمات حسابرسان با کیفیت استفاده نمایند. در این تحقیق به بررسی برخی از ویژگی‌های حاکمیت شرکتهای بر انتخاب حسابرسان مستقل با کیفیت در شرکت‌های بورسی پرداخته می‌شود.

1 - De Angelo

2 - Chen

3 - Janin and Piot

پیشینه و ادبیات تحقیق

حساس یگانه و داداشی (۱۳۸۹) در تحقیق خود به بررسی اثر حاکمیت شرکتی بر اظهارنظر حسابرسان مستقل پرداختند. نتایج حاصل از آزمون داده‌های گردآوری شده، که به کمک آزمون دوجمله‌ای مورد تایید قرار گرفت، نشان داد که بین کیفیت سازوکارهای حاکمیت شرکتی، در شرکت‌های با رتبه حاکمیتی متوسط و ضعیف، با ارائه اظهارنظر مشروط توسط حسابرسان مستقل، رابطه معناداری وجود دارد، اما چنین رابطه‌ای در مورد صاحب‌کارانی با سطح حاکمیتی قوی و ارائه اظهارنظر مقبول برای آنها، مشاهده نشد.

پایوت و پیرو^۱ (۲۰۰۳) تحقیقی تحت عنوان "حاکمیت شرکتی، کیفیت حسابرسی و هزینه تامین مالی در بورس فرانسه" انجام دادند. آنان در تحقیق خود به بررسی این موضوع پرداختند که حاکمیت شرکتی و کیفیت حسابرسی چه تاثیری بر هزینه تامین مالی برون سازمانی دارد. دوره زمانی این تحقیق ۲۰۰۱-۱۹۹۹ بود. نتایج نشان داد که کیفیت حاکمیت شرکتی منجر به کاهش هزینه تامین مالی می‌شود، اما کیفیت حسابرسی تاثیر معناداری بر هزینه تامین مالی ندارد.

لنوکس^۲ (۲۰۰۵) در تحقیق خود به بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی و مالکیت مدیرانه در بورس انگلستان پرداخت. نتایج تحقیق وی نشان داد که بین مالکیت مدیریتی و کیفیت حسابرسی رابطه منفی وجود دارد. پیتمن و دیگران^۳ (۲۰۰۷) به بررسی رابطه بین ساختار مالکیت، مسائل نمایندگی و انتخاب حسابرس در میان شرکت‌های کشورهای اروپای غربی پرداختند. نتایج تحقیق آنان بیانگر عدم وجود رابطه بین ساختار مالکیت متمرکز و کیفیت حسابرسی بود.

وانگ و دیگران^۴ (۲۰۰۸) تحقیقی تحت عنوان، مالکیت دولتی، محیط نهادی و انتخاب حسابرس در بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس چین انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد که شرکت‌های که دارای مالکیت دولتی هستند در مقایسه با سایر شرکت‌ها، حسابرسان کوچک‌تر و با کیفیت حسابرسی پایین‌تر انتخاب می‌کنند.

احمد و منصور^۵ (۲۰۰۹) به بررسی رابطه بین استقلال مدیران، ساختار مالکیت، کیفیت حسابرسی و هموارسازی سود در بورس مالزی پرداختند. دوره زمانی تحقیق آنان ۲۰۰۰-۱۹۹۱ بود. نتایج تحقیق نشان داد

1- Piot and Piera

2 - Lennox

3 - Pittman et al

4 - Wang et al

5 - Ahmad and Mansor

که وجود مدیران غیرموظف در هیات مدیره و کیفیت حسابرسی منجر به کاهش هموارسازی سود شده و منجر به بهبود کیفیت سود می‌شود.

لین و لیو^۱ (۲۰۰۹) در تحقیق خود به بررسی تاثیر ساختار حاکمیت شرکتی بر انتخاب حسابرسان مستقل پرداختند. نتایج تحقیق آنان در دوره زمانی ۲۰۰۴-۲۰۰۱ در بورس چین نشان داد که شرکت‌های با داشتن ساختار حاکمیت شرکتی ضعیف‌تر حسابرسان با کیفیت پایین‌تر انتخاب می‌کنند و به تدریج با بهبود ساختار حاکمیت شرکتی خود حسابرسان با کیفیت بهتری را انتخاب می‌کنند.

چن و دیگران^۲ (۲۰۱۰) در تحقیق خود به بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود و هزینه تامین مالی در میان شرکت‌های پذیرفته شده در بورس چین پرداختند. نتایج تحقیق آنان بر روی ۳۳۱۰ شرکت نشان داد که کیفیت حسابرسی موجب بهبود کیفیت اطلاعات مالی و محدودیت مدیران برای استفاده از اقلام تعهدی می‌شود. آنان همچنین نشان دادند که کیفیت حسابرسی موجب کاهش هزینه تامین مالی می‌شود. خورنا و رامن (۲۰۰۴) نیز در تحقیقی نشان دادند که کیفیت حسابرسی منجر به کاهش هزینه تامین مالی خواهد شد.

ازیبی و هاربت^۳ (۲۰۱۱) پژوهشی تحت عنوان "انتخاب حسابرِس و ویژگی‌های سرمایه‌گذاران نهادی پس از رسوایی مالی انرون در بورس فرانسه" انجام دادند. جامعه آماری آنان مشتمل بر ۱۴۴ شرکت در طی دوره زمانی ۲۰۰۷-۲۰۰۰ بود. نتایج تحقیق نشان داد که بین سرمایه‌گذاران نهادی و کیفیت حسابرسی رابطه منفی وجود دارد. علوی و دیگران (۱۳۸۸) در تحقیقی با عنوان کیفیت حسابرسی و پیش‌بینی سود به بررسی این موضوع پرداختند که آیا بین این دو متغیر رابطه‌ای وجود دارد یا خیر؟ نتایج تحقیق آنان نشان داد کیفیت حسابرسی، که براساس اندازه حسابرِس و تخصص صنعتی حسابرِس مشخص می‌شود، با پیش‌بینی دقیق‌تر سود رابطه دارد.

فرضیه‌های تحقیق

- ۱- بین تمرکز مالکیت و کیفیت حسابرسی رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- ۲- بین مالکیت نهادی و کیفیت حسابرسی رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- ۳- بین استقلال مدیران و کیفیت حسابرسی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

1 -Lin and Liu

2 -Chen et al

3 -Azibi and Hubert

روش تحقیق

قلمرو تحقیق، جامعه و نمونه آماری

قلمرو زمانی این تحقیق شامل یک دوره زمانی ۴ ساله از سال ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۲ بوده است. جامعه آماری مورد نظر در این تحقیق، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. دلیل انتخاب شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار این است که قابلیت دسترسی به اطلاعات مالی این شرکت‌ها بیشتر است، همچنین، به خاطر وجود مقررات و استانداردهای سازمان بورس اوراق بهادار تهران، اطلاعات گزارش‌های مالی این شرکت‌ها همگن‌تر است.

در این تحقیق، برای انتخاب نمونه، از کل داده‌های در دسترس استفاده شده است. نخست تمام شرکت‌هایی که می‌توانستند در نمونه‌گیری شرکت کنند، انتخاب شدند، سپس از بین کلیه شرکت‌های موجود، شرکت‌هایی که واجد هر یک از شرایط زیر نیستند، حذف شده و در نهایت کلیه شرکت‌های باقی مانده برای انجام آزمون انتخاب شده‌اند.

(۱) سال مالی شرکت منتهی به پایان اسفند ماه هر سال باشد.

(۲) در طی دوره زمانی تحقیق تغییر سال مالی نداشته باشد.

(۳) در طی دوره زمانی تحقیق به طور فعال در بورس حضور داشته باشد.

(۴) اطلاعات مورد نظر برای استخراج داده‌ها در دسترس باشد.

(۵) شرکت سرمایه‌گذاری و یا واسطه‌گری مالی نباشد.

در نهایت پس از اعمال محدودیت‌های فوق ۸۰ شرکت برای انجام آزمون فرضیه‌های تحقیق انتخاب شدند.

نگاره ۱. تعداد شرکت‌ها

نام صنعت	تعداد شرکت‌ها
محصولات فلزی	۴
مواد غذایی	۱۴
محصولات کانی غیر فلزی	۱۸
شیمیایی	۱۸
تولیدی	۱۸
فلزات اساسی	۶
سایر	۲
جمع	۸۰

روش جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش برای گردآوری داده‌های مورد نظر، ابتدا از روش کتابخانه‌ای استفاده شده است. در بخش کتابخانه‌ای، مبانی نظری پژوهش از کتب و مجلات تخصصی فارسی و لاتین جمع‌آوری گردید و سپس داده‌های مورد نظر از طریق جمع‌آوری داده‌های شرکت‌های منتخب با مراجعه به صورت‌های مالی، یادداشت‌های توضیحی و با استفاده از نرم افزارهای دناسهم و تدبیرپرداز و همچنین لوح‌های فشرده اطلاعات مالی شرکت‌های بورسی انجام گردید. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها از روش رگرسیون سطح مقطعی با استفاده از داده‌های ترکیبی و نرم افزار Eviews7 استفاده شده است.

برای بررسی تاثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر کیفیت حسابرسی از مدل زیر استفاده شده است: (لین و لیو، ۲۰۰۹)

$$AUD = \beta_0 + \beta_1 LSH + \beta_2 INSOWN + \beta_3 SB + \beta_4 LNASSET + \beta_5 ATR + \beta_6 ROA + \beta_7 CURR + \beta_8 DA + \varepsilon$$

که در آن:

AUD: برابر با کیفیت حسابرسی است، این متغیر به صورت یک متغیر دومی تعریف می‌شود؛ بدین صورت که اگر حسابرس مستقل شرکت سازمان حسابرسی باشد برابر با یک و در غیر این صورت برابر با صفر است.

LSH: مجموع درصد سهام، سهامداران عمده بالای ۵ درصد

INSOWN: برابر با مجموع درصد سهام سرمایه‌گذاران نهادی است. سهامداران نهادی شامل بانک‌ها، نهادهای مالی، شرکت‌های هلدینگ، سازمان‌ها، نهادها و شرکت‌های دولتی می‌باشد.

CEOCHR: متغیری دومی است و دوگانگی وظیفه مدیر عامل تعریف می‌شود، بدین صورت که اگر مدیر عامل و رئیس هیات مدیره یکی باشد برابر با یک و در غیر این صورت برابر با صفر است.

SB: درصد مدیران غیر موطف در هیات مدیره

LNASSET: برابر با لگاریتم مجموع دارایی‌ها است.

ATR: برابر با نسبت گردش دارایی‌ها است که از طریق تقسیم فروش بر کل دارایی‌ها بدست می‌آید.

ROA: نرخ بازده دارایی‌ها است که از تقسیم سود خالص بر کل دارایی‌ها بدست می‌آید.

CURR: برابر با نسبت دارایی‌های جاری بر کل دارایی‌ها است.

DA: برابر با نسبت کل بدهی‌ها بر مجموع دارایی‌ها است.

آزمون معنادار بودن معادله خط رگرسیون

در معادله رگرسیون چند متغیره، اگر رابطه‌ای میان متغیر وابسته و متغیر مستقل وجود نداشته باشد، باید تمام ضرایب متغیرهای مستقل در معادله، مساوی صفر باشد. با داشتن مدل معادله رگرسیون چند متغیره، قاعده تصمیم‌گیری به صورت زیر است:

$$H_0: B_1 = B_2 = \dots = B_g = 0$$

$$H_1: B_i \neq 0 \quad I = 1, 2, \dots$$

(حداقل یکی از آن‌ها غیر صفر است)

اگر در سطح اطمینان ۹۵٪، آماره‌ی F محاسبه شده از معادله رگرسیون بزرگتر از مقدار F بدست آمده از نگاره باشد ($F > F_{\alpha}(K-1, N-K)$)، فرض H_0 رد شده و در غیر این صورت فرض H_1 پذیرفته می‌شود.

آزمون دورین-واتسون

برای آزمون همبستگی پیاپی در جملات خطا از آزمون دورین-واتسون استفاده شده است. آزمون دورین-واتسون بر مدل خطای خود همبسته مرتبه اول مبتنی است. این مدل به صورت زیر بیان می‌شود:

$$t = P\varepsilon_{t-1} + V_t\varepsilon$$

که در رابطه مزبور P ؛ پارامتر خود همبستگی با مقدار $-1 \leq p \leq +1$ و V_t ؛ متغیر مستقل با فرض $V_t \sim N(0, \sigma^2)$ است. در این مدل وقتی که p مثبت باشد، خود همبستگی مثبت و وقتی که p منفی باشد، خود همبستگی منفی وجود دارد. در حالت $p = 0$ خود همبستگی وجود ندارد. برای انجام آزمون دورین-واتسون از فرضیه زیر استفاده شده است:

$$H_0: p = 0$$

$$H_1: p \neq 0$$

فرض $p = 0$ یعنی این که همبستگی پیاپی وجود ندارد و فرضیه مقابل $p \neq 0$ ، یعنی همبستگی پیاپی وجود دارد.

آمار توصیفی

در این بخش ابتدا تعدادی از داده‌های پرت حذف شده‌اند. نحوه‌ی انجام کار چنین است که ابتدا نمودار ستونی هر یک از متغیرها در اکسل رسم شده و سپس داده‌هایی که به میزان قابل توجهی متفاوت از داده‌های دیگر بوده است، شناسایی و حذف شده‌اند.

آمار توصیفی شامل میانگین، میانه، انحراف معیار، ماکزیمم و مینیمم کلیه متغیرهای تحقیق است. نگاره زیر آمار توصیفی کلیه متغیرها را نشان می‌دهد. میانگین متغیرهای سهامداران عمده و سرمایه‌گذاران نهادی نشان دهنده این موضوع است که بسیاری از سرمایه‌گذاران شرکت‌ها نهادی بوده و تمرکز مالکیت نیز در شرکت‌ها وجود دارد. این عوامل می‌تواند منجر به هدایت شرکت‌ها به سمت فعالیت‌های سودآور شود. اما مقادیر متغیر استقلال مدیران نشان می‌دهد که تنها حدود ۱۷ درصد از مدیران شرکت‌ها غیرموظف بوده و مابقی مدیران در شرکت‌ها موظف هستند. این مقدار از مقادیر تحقیقات خارجی بسیار کمتر است. استقلال مدیران به نوبه خود می‌تواند با انجام نظارت کافی باعث شکوفایی و رونق اقتصادی شرکت و کاهش فعالیت‌های متقلبانه شوند. کیفیت حسابرسی از جمله متغیرهایی است که امروزه توجه بسیار زیادی به آن شده است و سرمایه‌گذاران زیادی خواستار این هستند تا شرکت‌ها از خدمات حسابرسان با کیفیت‌تر استفاده نمایند، اما نتایج نگاره زیر نشان می‌دهد که تنها حدود یک چهارم شرکت‌ها از خدمات حسابرسان مستقل با کیفیت استفاده نمایند میزان میانگین نسبت بدهی‌ها نشان می‌دهد که بسیاری از شرکت‌ها در ساختار سرمایه خود دارای بدهی‌های زیادی هستند، به گونه‌ای که به طور میانگین، ۶۷ درصد از مجموع دارایی‌ها را بدهی‌ها تشکیل می‌دهد.

نگاره ۲. آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

شرح	میانگین	میانه	بیشترین	کمترین	انحراف استاندارد
LSH	۷۴۴٪	۸٪	۱	۰٪	۱۷۸٪
INSOWN	۵۵۴٪	۶۲٪	۹۸٪	۰	۲۹۶٪
SB	۱۶۹٪	۰	۱	۰	۲۷۹٪
ATR	۸۸۳٪	۸۲۶٪	۲۲۶٪	۹۱۹٪	۰۷۶٪
CURR	۶۴۱٪	۶۸۳٪	۳۶٪	۰۷٪	۲۲۱٪
DA	۶۷۵٪	۶۷۵٪	۷۶۷٪	۲۳٪	۱۹۵٪
LNASSET	۶۳۹٪	۶۰۷٪	۸۸۹٪	۰۵۸٪	۵۳۳٪
ROA	۱۲۱٪	۱۰۹٪	۵۷۵٪	۱۶۶٪	۱۱۵٪
AUD	۲۷٪	۰	۱	۰	۴۴۶٪

نتایج آزمون فرضیه‌ها

نتایج آزمون فرضیه‌ها در سطح مقطعی سال ۸۹

نتایج آزمون فرضیه‌ها برای سال ۸۹ در نگاره (۳) ارایه شده است. آماره F و سطح معناداری آن موید معنادار بودن مدل برای آزمون فرضیه‌ها است. نتایج آزمون دوربین - واتسون نیز نشان‌دهنده عدم وجود خود همبستگی

بین جملات اخلاص است. همان طور که مشاهده می‌شود، بین سهامداران عمده و کیفیت حسابرسي رابطه مثبت معناداری وجود دارد. این نتیجه نشان دهنده این مطلب است که تمرکز مالکیت موجب انتخاب حسابرسان با کیفیت خواهد شد. اما استقلال مدیران و مالکیت نهادی (سرمایه‌گذاران نهادی) در انتخاب حسابرسان با کیفیت دارای اهمیت نیستند. نرخ بازده دارایی‌ها با کیفیت حسابرسي دارای رابطه مثبت معناداری است.

نگاره ۳. نتایج آزمون فرضیه‌ها در سال ۸۹

شرح	ضریب	معناداری
C	۷۹/۱-	۰۰۶/.*
LSH	۶۶۴/.	۰۳۷/.* *
SB	۱۱۶/.	۵۰۶/.
INSOWN	۲۷۲/.	۱۵۹/.
LNASSET	۲۰۰/.	۰۳۸/.**
ATR	۰۲۸/.	۸۳۸/.
ROA	۶۹/۱	۰۰۲/.*
CURR	۲۷/.	۳۱۳/.
DA	۳۰۴/.	۴۰۱/.
Adjusted R-squared	۱۳۷/.	
F-statistic	۵۶۴/۲	
Prob(F-statistic)	۰۱۶/.	
D.W	۰۴/۲	

* معنی‌داری در سطح خطای ۱٪

** معنی‌داری در سطح خطای ۵٪

نتایج آزمون فرضیه‌ها در سطح مقطعی سال ۹۰

نتایج آزمون فرضیه‌ها برای سال ۹۰ در نگاره (۴) ارایه شده است. آماره F و سطح معناداری آن موید معنادار بودن مدل برای آزمون فرضیه‌ها است. نتایج آزمون دوربین-واتسون نیز نشان‌دهنده عدم وجود خود همبستگی بین جملات اخلاص است. همان طور که مشاهده می‌شود، بین سهامداران عمده و کیفیت حسابرسي رابطه مثبت معناداری وجود دارد. این نتیجه نشان دهنده این مطلب است که تمرکز مالکیت موجب انتخاب حسابرسان با کیفیت خواهد شد. اما استقلال مدیران و مالکیت نهادی (سرمایه‌گذاران نهادی) در انتخاب حسابرسان با

کیفیت دارای اهمیت نیستند. اندازه شرکت‌ها با کیفیت حسابرسی دارای رابطه مستقیم معناداری است. شرکت‌های بزرگ تمایل دارند تا از خدمات حساب‌رسان با کیفیت استفاده نمایند. چرا که استفاده از خدمات این موسسات می‌تواند به مدیران در انجام وظیفه مباشرتی کمک نماید.

نگاره ۴. نتایج آزمون فرضیه‌ها در سال ۹۰

شرح	ضریب	معناداری
C	۰۲۴/۲-	۰۰۱/.*
LSH	۶۲۳/.	۰۳۳/.* *
SB	۰۲۴/.	۸۸۸/.
INSOWN	۰۸۱/.-	۶۴۵/.
LNASSET	۳۱۶/.	۰۰۱/.*
ATR	۱۰۵/.	۳۷۳/.
ROA	۵۵۴/.	۸۰۹/.
CURR	۰۵۴/.	۳۱۳/.
DA	۱۷۴/-.	۵۶۷/.
Adjusted R-squared	۱۲۸/.	
F-statistic	۴۵/۲	
Prob(F-statistic)	۰۲/.	
D.W	۹۸/۱	

* معنی‌داری در سطح خطای ۱٪

** معنی‌داری در سطح خطای ۵٪

نتایج آزمون فرضیه‌ها در سطح مقطعی سال ۹۱

نتایج آزمون فرضیه‌ها برای سال ۹۱ در نگاره (۵) ارائه شده است. آماره F و سطح معناداری آن مویید معنادار بودن مدل برای آزمون فرضیه‌ها است. نتایج آزمون دوربین-واتسون نیز نشان‌دهنده عدم وجود خود همبستگی بین جملات اخلاقی است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، بین سهامداران عمده و کیفیت حسابرسی همانند سال‌های قبل رابطه مثبت معناداری وجود دارد. اما استقلال مدیران و مالکیت نهادی (سرمایه‌گذاران نهادی) در انتخاب حساب‌رسان با کیفیت دارای اهمیت نیستند. اندازه شرکت‌ها با کیفیت حسابرسی دارای رابطه مستقیم معناداری است. شرکت‌های بزرگ تمایل دارند تا از خدمات حساب‌رسان با کیفیت استفاده نمایند.

نگاره ۵. نتایج آزمون فرضیه‌ها در سال ۹۱

شرح	ضریب	معناداری
C	۳۷/۲-	۰۰۰/.*
LSH	۵۱۵/.	۰۹۲/.* *
SB	۰۴۵/.	۷۷۶/.
INSOWN	۱۱۹/.	۵۱۲/.
LNASSET	۳۸۷/.	۰۰۰/.*
ATR	۱۶۳/.	۰۸**/.
ROA	۸۱۴/.	۰۰۰/.*
CURR	۰۱۲/.	۹۵/.
DA	۱۸۸/-.	۵۱۳/.
Adjusted R-squared	۲۰۳/.	
F-statistic	۵۲/۳	
Prob(F-statistic)	۰۰۱/.	
D.W	۸۷/۱	

* معنی‌داری در سطح خطای ۱٪

** معنی‌داری در سطح خطای ۱۰٪

نتایج آزمون فرضیه‌ها در سطح مقطعی سال ۹۲

نتایج آزمون فرضیه‌های اول تا سوم برای سال ۹۲ در نگاره (۶) ارایه شده است. آماره F و سطح معناداری آن موید معنادار بودن مدل برای آزمون فرضیه‌ها است. نتایج آزمون دوربین - واتسون نیز نشان‌دهنده عدم وجود خود همبستگی بین جملات اخلاقی است. نتایج آزمون فرضیه‌ها برای سال ۹۲ نشان دهنده عدم رابطه معنادار بین متغیرهای مستقل تحقیق و متغیر وابسته است. اندازه شرکت‌ها با کیفیت حسابرسی دارای رابطه مستقیم معناداری است. شرکت‌های بزرگ تمایل دارند تا از خدمات حسابرسان با کیفیت استفاده نمایند. چرا که استفاده از خدمات این موسسات می‌تواند به مدیران در انجام وظیفه مبادرتی کمک نماید.

نگاره ۶. نتایج آزمون فرضیه‌ها در سال ۹۲

معناداری	ضریب	شرح
۰۰۰/.*	۳۶/۲-	C
۲۲۹/.	۳۷۹/.	LSH
۶/.	۰۸۷/.	SB
۹۷/.	۰۰۵/.	INSOWN
۰۰۰/.*	۳۵۳/.	LNASSET
۱۰۹/.	۱۱۸/.	ATR
۰۸۲*/.**	۸۳۳/.	ROA
۴۵/.	۱۶۶/.	CURR
۹۷/.	۰۰۶/.	DA
۲۲۳/.	Adjusted R-squared	
۸۹/۳	F-statistic	
۰۰۰/.	Prob(F-statistic)	
۷۵/۱	D.W	

* معنی‌داری در سطح خطای ۱٪

*** معنی‌داری در سطح خطای ۱۰٪

نتایج آزمون فرضیه‌ها در سطح داده‌های ترکیبی

به دلیل اینکه در روش داده‌های ترکیبی، مدل‌ها در طی یک دوره‌ی زمانی تخمین زده می‌شوند و تغییرات سالانه در این روش هموار می‌شود، بنابراین می‌توان گفت که نتایج حاصل از تخمین مدل‌ها با استفاده از این روش، در مقایسه با روش داده‌های مقطعی، قابل اتکاءتر است. بنابراین برای آزمون فرضیه‌های اول تا سوم با استفاده از رگرسیون سطح مقطعی با استفاده از داده‌های ترکیبی اقدام به تجزیه و تحلیل داده‌ها شده است که نتایج آن در نگاره (۷) ارائه شده است. نتایج آزمون فرضیه‌های اول تا سوم بر اساس داده‌های ترکیبی در نگاره (۷) ارائه شده است. آماره F و سطح معناداری آن مویید معنادار بودن مدل برای آزمون فرضیه‌ها است. نتایج آزمون دورین- واتسون نیز نشان‌دهنده عدم وجود خود همبستگی بین جملات اخلاص است. نتایج آزمون فرضیه‌ها نشان دهنده وجود رابطه مثبت و معنادار بین سهامداران عمده و استقلال مدیران با کیفیت حسابرسی و رابطه منفی بین سرمایه‌گذاران نهادی و کیفیت حسابرسی است.

اندازه شرکت‌ها با کیفیت حسابرسی دارای رابطه مستقیم معناداری است. شرکت‌های بزرگ تمایل دارند تا از خدمات حسابرسان با کیفیت استفاده نمایند. چرا که استفاده از خدمات این موسسات می‌تواند به مدیران در انجام وظیفه مبادرتی کمک نماید. هم‌چنین بین نرخ بازده دارایی‌ها با کیفیت حسابرسی دارای رابطه مثبت معناداری وجود دارد. حسابرسان با کیفیت می‌توانند با استفاده از تجربه و خدمات با کیفیت‌تر شرکت‌ها را در دستیابی به اهداف بلندمدت یاری رسانده و منجر به افزایش پایداری و ثبات سود شرکت‌ها خواهند شد که این امر خود می‌تواند باعث بهبود نرخ بازده دارایی‌ها شود. نسبت گردش دارایی‌ها با کیفیت حسابرسی دارای رابطه معنادار است. نتایج بدست آمده با نتایج لین و لیو (۲۰۰۹) و ازایی و هاریت (۲۰۱۰) است.

نگاره ۷. نتایج آزمون فرضیه‌ها با استفاده از داده‌های ترکیبی

معناداری	ضریب	شرح
*/۰۰۰	-۱/۴۲	C
*/۰۰۰	/۳۴۸	LSH
*/۰۰۱	./۱۴۲	SB
**/۰۱۱	- /۱۰۱	INSOWN
*/۰۰۰	/۲۱۴	LNASSET
*/۰۰۰	/۱۱۶	ATR
*/۰۰۰	/۵۵۷	ROA
/۷۴۷	/۰۱۱	CURR
/۳۰۱	-./۰۳۷	DA
/۲۹۷		Adjusted R-squared
۱۷/۸۴		F-statistic
/۰۰۰		Prob(F-statistic)
۱/۸۵		D.W

* معنی داری در سطح خطای ۱٪

** معنی داری در سطح خطای ۵٪

نتیجه‌گیری

همان‌طور که ملاحظه شد در این تحقیق به بررسی تاثیر برخی از مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر انتخاب حسابرسان مستقل با استفاده از روش رگرسیون حداقل مربعات در سطح مقطعی و داده‌های ترکیبی پرداخته

شد. دوره زمانی تحقیق یک دوره ۴ ساله (۸۹ تا ۹۰) بود. برای تعریف کیفیت حسابرسی از متغیر دامی استفاده شد. بدین صورت که سازمان حسابرسی دارای عدد یک و برای سایر موسسات عدد صفر تعریف گردید. نتایج تحقیق در سطح داده‌های ترکیبی نشان داد که متغیرهای مورد بررسی که شامل سهامداران عمده و سرمایه‌گذاران نهادی و استقلال مدیران بودند با کیفیت حسابرسی دارای رابطه معنادار بودند. هم‌چنین اندازه شرکت‌ها نیز با کیفیت حسابرسی دارای رابطه معنادار بود.

پیشنهادهای برای تحقیقات آینده

- ۱- تاثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر مدیریت سود
- ۲- تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود
- ۳- تاثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر عملکرد و سودآوری شرکت
- ۴- تاثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر بازده سهام

منابع

۱. حساس یگانه، یحیی و ایمان داداشی (۱۳۸۹)، بررسی رابطه بین برخی از سازوکارهای حاکمیت شرکتی با کیفیت حسابرسی مستقل، مجله حسابداری مدیریت، شماره پنجم، ۶۵-۷۳.
۲. علوی، سید حسین؛ خلیفه سلطان، سید احمد و ندا شهبدیان (۱۳۸۸)، کیفیت حسابرسی و پیش‌بینی سود، مجله تحقیقات حسابداری، پاییز ۱۳۸۸.
3. Ahmed. E, (2001). Auditing Quality, Auditor Tenure, Client Importance, and Earnings Management, working paper, Rutgers University, 1-20.
4. Ahmad, Ayoib Che; Mansor, Nooriha, (2009). Board independence, ownership structure, audit quality and income smoothing activities: A study on Malaysian market, Journal of Modern Accounting and Auditing, 5. 1-11.
5. Azibi, Jamel; Tondeur, Hubert; Rajhi, Mohamed, (2011). Auditor's Choice and Earning Management after Enron Scandals: Empirical Approach in French Context, International Journal of Economics and Accounting, vol2, 1. 32-52
6. Chen, (2010). Companies of China, Journal of Modern Accounting and Auditing, Vol: 1,7. 67-81.
7. Chen, Jeff Zeyun; Chen, Hanwen; lobo, Gerald; Wang, Yanyan, (2010). Effects of Audit Quality on Earnings Management and Cost of Equity Capital: Evidence from China, Contemporary Accounting Research, vol: 28, 3. 892-925.
8. Lin, Z; Liu, M, (2009). The impact of corporate governance on auditor choice: Evidence from China, Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, 44-59.

9. Piot, Charles; Piera, Franck Missonier, (2003). Corporate governance, audit quality and the cost of debt financing of french listed companies, www.researchgate.net, 1-23.
10. Pittman, Jeffrey.A; Lennox, Clive; Guedhami, Omrane; Ghoul, Sadok El,(2007). Ownership Structure, Agency Problems, and Auditor Choice: Evidence from Western European Firms, www.ssrn.com, 1-51.
11. Wang, Qian; Wong, T.J; xia, Lijun,(2008). State ownership, the institutional environment, and auditor choice: evidence from China, *Journal of Accounting and Economics*, vol: 46, 1. 112-134.